

УДК: 347.2

Смоліговець Артем Володимирович
*слухач Національного університету
оборони України;*
ORCID: 0009-0002-7147-2753

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. У статті досліджено особливості нормативно-правового регулювання військового майна в Україні в умовах воєнного стану. Визначено, що в період широкомасштабної агресії ефективне управління військовим майном набуває статусу критично важливого стратегічного ресурсу для забезпечення обороноздатності держави. Проаналізовано конституційні засади, базові закони та підзаконні акти, що регулюють відносини у сфері управління військовим майном, зокрема під час бойових дій та тимчасового використання майна підприємств і установ згідно зі статтею 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Детально розглянуто механізми обліку, збереження, використання, списання та передачі військового майна на підставі наказу МОУ № 440 та постанови КМУ № 1225. Окрему увагу приділено трансформації правової природи військового майна у контексті скасування Господарського кодексу України та впровадження інституту узуфрукту державного майна.

Виявлено системні прогалини чинного законодавства та практики його застосування, які призводять до фрагментарності обліку, дублювання документів, відсутності єдиної інформаційної бази та ускладненого обміну інформацією між Збройними Силами України, Національною гвардією України та іншими військовими формуваннями. Встановлено, що існуючі компенсаційні механізми відшкодування втрат військового майна обмежуються внутрішніми актами відомств і не мають узгодженої процедури на державному рівні. Для вдосконалення правового механізму управління майном запропоновано концепцію створення Єдиної електронної системи обліку військового майна, яка забезпечить інтеграцію даних між усіма суб'єктами сектору безпеки, оперативний контроль за рухом майна в режимі реального часу, автоматичну звітність про втрати та юридичну фіксацію матеріальної відповідальності посадових осіб. Удосконалено підхід до матеріальної відповідальності командирів та осіб, відповідальних за

збереження майна, із урахуванням реалій ведення бойових дій. Обґрунтовано необхідність внесення змін до Закону України «Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі» та до статті 617 Цивільного кодексу України щодо визначення форс-мажорних обставин втрати військового майна. Результати дослідження мають практичне значення для формування сучасної системи правового забезпечення Збройних Сил України.

Ключові слова: військове майно, правове регулювання, воєнний стан, матеріальна відповідальність, облік, Національна гвардія України, Збройні Сили України, правовий режим, управління майном.

Smoligovets Artem

*student at the National Defense
University of Ukraine*

FEATURES OF LEGAL REGIME FOR MILITARY PROPERTY UNDER MARTIAL LAW

Abstract. The article examines the peculiarities of regulatory and legal regulation of military property in Ukraine under martial law. It is determined that during a period of large-scale aggression, effective management of military property becomes a critically important strategic resource for ensuring the state's defense capability. The article analyses the constitutional principles, basic laws and subordinate acts that regulate relations in the field of military property management, in particular during hostilities and the temporary use of property of enterprises and institutions in accordance with Article 15 of the Law of Ukraine 'On the Legal Regime of Martial Law'. The mechanisms for accounting, preservation, use, write-off and transfer of military property on the basis of Cabinet of Ministers Resolution No. 1225 and the Ministry of Defence Order No. 440 are examined in detail. Particular attention is paid to the transformation of the legal nature of military property in the context of the repeal of the Commercial Code of Ukraine and the introduction of the institution of usufruct of state property.

Systemic gaps in the current legislation and its application have been identified, which lead to fragmented accounting, duplication of documents, the absence of a unified information base and complicated exchange of information between the Armed Forces of Ukraine, the National Guard of Ukraine and other military formations. It has been established that the existing compensation mechanisms for the reimbursement of losses of military property are limited to internal acts of departments and do not have a coordinated procedure at the state

level. To improve the legal mechanism for property management, a concept has been proposed to create a unified electronic system for accounting for military property, which will ensure data integration between all entities in the security sector, operational control over the movement of property in real time, automatic reporting of losses, and legal fixation of the material responsibility of officials. The approach to the material liability of commanders and persons responsible for the preservation of property has been improved, taking into account the realities of combat operations. The need to amend the Law of Ukraine 'On the Material Liability of Military Personnel and Persons Equivalent to Them for Damage Caused to the State' and Article 617 of the Civil Code of Ukraine regarding the definition of force majeure circumstances for the loss of military property has been substantiated. The results of the study are of practical importance for the formation of a modern legal support system for the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: military property, legal regulation, martial law, material liability, accounting, National Guard of Ukraine, Armed Forces of Ukraine, legal regime, property management.

Постановка проблеми

Правове регулювання майнових відносин у Збройних Силах України в умовах воєнного стану є однією з важливих складових забезпечення обороноздатності держави. Широкомасштабна агресія росії проти України та зміни в національному законодавстві створили значне навантаження на механізми управління військовим майном. Скасування Господарського кодексу України та впровадження інституту узуфрукту державного майна актуалізують потребу переосмислення правової природи військового майна.

Відсутність єдиного підходу до визначення правового статусу військового майна ускладнює його правове тлумачення, що створює проблеми, пов'язані з обліком, списанням, збереженням, вилученням та відшкодуванням втрат такого майна. Перехід від господарсько-правового до речово-правового регулювання вимагає теоретичного переосмислення. З одного боку, військове майно залишається у державній власності, а з іншого – виникає новий підхід щодо його користування на праві узуфрукту, який передбачає ширші можливості розпоряджання ним для юридичних осіб публічного права, зокрема військових частин, установ та підприємств оборонно-промислового комплексу.

Наявність цих питань обумовлює потребу в теоретичному дослідженні нормативно-правового регулювання військового майна, особливо в умовах воєнного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження питань правових засад управління військовим майном розглядається у численних працях українських науковців. На основі аналізу наукових джерел можна виокремити декілька підходів науковців щодо правової природи військового майна. Виокремлення цих позицій дає змогу краще зрозуміти протиріччя нормативного регулювання.

Підхід державно-майнового регулювання (Піскун І. І., Щербина В. С.) визначає військове майно як особливий різновид державної власності цільового призначення. Піскун І. І. пропонує класифікацію військового майна за критеріями функціонального використання (бойове, тилове, інфраструктурне) та підкреслює його специфіку як об'єкта права державної власності [16]. Щербина В. С. наголошує, що військове майно перебуває у правовому режимі особливого використання, який відрізняється від звичайного режиму державного майна через обмеження обороту, особливі умови списання, утилізації та заборону приватизації [17].

Адміністративно-правовий підхід (Мельник О. Г., Кучинський Ю. Д.) акцентує увагу на механізмах державного управління та контролю за військовим майном. Кучинський Ю. Д. обґрунтовує, що військове майно має змішаний правовий режим, поєднуючи риси публічного та речового права [12]. Мельник О. Г. досліджує правові аспекти охорони військового майна у контексті адміністративно-правових відносин [14].

Господарсько-правова концепція (Бугайова О. О., Капінус О. Ю.) розглядає військове майно в контексті господарських відносин між суб'єктами оборонної сфери. Бугайова О. О. аналізує військове майно як об'єкт господарських правовідносин між військовими частинами, підприємствами оборонно-промислового комплексу та органами військового управління [8]. Капінус О. Ю. звертає увагу на необхідність уніфікації облікових процедур та вдосконалення правових механізмів передачі військового майна [10].

Сучасний речово-правовий підхід, що формується у зв'язку зі скасуванням Господарського кодексу України, представлений у роботах Гриняка А. Б., який розглядає узуфрукт як інструмент ефективного управління державним майном. Автор доводить, що узуфрукт державного майна є гнучкішою формою, ніж господарське відання, та може використовуватися у військовій сфері для підвищення оперативності розпорядження майном [9]. Тимошенко В. А. і Медвідь Л. П. досліджують правовий режим майна, отриманого як гуманітарна або волонтерська допомога, зазначаючи, що відсутність чіткого закріплення правового титулу такого майна створює ризики зловживань в умовах воєнного стану [11].

На законодавчому рівні ці питання регулюються Конституцією України, Законами України «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про Збройні Сили України», «Про Національну гвардію України», а також численними підзаконними актами Кабінету Міністрів та Міністерства оборони України.

Попри значний доробок науковців, питання правового регулювання військового майна в умовах воєнного стану залишаються недостатньо систематизованими. Зокрема, потребують оновлення підзаконні акти, які не враховують реалії сучасної війни, особливо щодо тимчасового використання цивільного майна, евакуації, мобілізації та збереження об'єктів оборонної інфраструктури.

Мета статті

Мета статті полягає у тому, щоб з'ясувати правову природу військового майна, визначення його місця в системі речових прав держави, виявлення прогалин і колізій у чинному законодавстві, а також вироблення теоретичних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення правового регулювання військового майна у сфері оборони.

Основний матеріал статті

Правовий режим військового майна регулюється системою нормативних актів, основою яких є Конституція України (ст. 17, 92) [1], Закони України «Про оборону України» [4], «Про Збройні Сили України» [5], «Про правовий режим воєнного стану» [2], а також відомчі нормативні акти. Зокрема, є Постанова Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2000 року № 1225 «Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах» [6], яка визначає загальні принципи обліку військового майна. Конкретизація облікових процедур на рівні військових частин і установ здійснюється відповідно до наказу Міністерства оборони України від 17 серпня 2017 року № 440 «Про затвердження Інструкції з обліку військового майна у ЗСУ». Аналогічні положення застосовуються в Національній гвардії України та інших військових формуваннях.

В умовах воєнного стану військове майно набуває особливого правового статусу як стратегічний ресурс держави. Згідно зі статтею 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2], допускається тимчасове вилучення або використання майна підприємств, установ і організацій для потреб оборони. Це створює специфічний правовий режим, у

межах якого держава отримує розширені повноваження щодо розпорядження майновими ресурсами.

Особливості цього режиму полягають у проведенні спрощеної процедури тимчасового вилучення приватного майна, пріоритетності оборонних потреб над іншими державними інтересами, можливості оперативного перерозподілу ресурсів між військовими формуваннями, встановленні особливих правил обліку майна, втраченого або знищеного внаслідок бойових дій.

Аналіз практики застосування чинного законодавства виявляє системні недоліки механізму управління військовим майном.

По-перше, існуюча система обліку є фрагментарною. Відсутність єдиної інформаційної системи призводить до обмеженого доступу військових частин до консолідованих облікових даних. Кожне відомство (МОУ, НГУ, СБУ, ДПСУ) веде власний облік, що унеможливує оперативний обмін інформацією та контроль за рухом майна між структурами.

По-друге, наявне дублювання облікових документів. Військові частини зобов'язані паралельно вести як електронний, так і паперовий облік, що збільшує адміністративне навантаження та створює ризики розбіжностей у даних.

По-третє, відсутні чіткі процедури інвентаризації та контролю за станом військового майна в зоні бойових дій. Це призводить до неточностей у звітності та створює передумови для корупційних зловживань.

По-четверте, чинне законодавство не містить узгодженого механізму компенсації втрат військового майна, знищеного або захопленого ворогом. Компенсаційні процедури обмежуються внутрішніми актами МОУ і не мають належної координації з Міністерством фінансів чи Кабінетом Міністрів України.

Для подолання виявлених проблем пропонується комплекс заходів нормативно-правового та організаційного характеру. Одним із напрямів є створення Єдиної електронної системи обліку військового майна. Система повинна забезпечити інтеграцію даних між МОУ, НГУ, СБУ, ДПСУ та іншими суб'єктами сектору безпеки; контроль у режимі реального часу за рухом, використанням і списанням майна; автоматичну звітність про втрати або пошкодження під час бойових дій; юридичну фіксацію матеріальної відповідальності посадових осіб; прозорість процедур передачі майна між відомствами.

Також варто відмітити і можливі необхідні зміни у системі матеріальної відповідальності. Чинне правове регулювання матеріальної відповідальності здійснюється на підставі Закону України від 3 жовтня

2019 року «Про матеріальну відповідальність військовослужбовців та прирівняних до них осіб за шкоду, завдану державі» та статті 617 Цивільного кодексу України, однак не враховує реалії воєнного стану. Командир не може нести повну матеріальну відповідальність за майно, знищене під час обстрілів або евакуації.

Пропонується внести зміни до зазначеного Закону та до статті 617 ЦК України, визначивши чіткі критерії встановлення форс-мажорних обставин втрати військового майна (знищення під час обстрілів, евакуації, окупації території), спрощену процедуру документального підтвердження таких обставин, звільнення командирів від матеріальної відповідальності за майно, втрачене не з їхньої вини.

Крім цього, необхідно впровадити державну програму відшкодування збитків. Потрібно розробити та затвердити на рівні Кабінету Міністрів України Порядок відшкодування збитків військовим частинам за майно, втрачене під час бойових дій. Цей порядок має передбачати джерела фінансування компенсацій, перелік документів, що підтверджують факт втрати майна, строки розгляду заяв та виплати компенсацій, відповідальність посадових осіб за необґрунтовану відмову у виплаті.

Висновки

Нормативно-правове регулювання військового майна в умовах воєнного стану потребує вдосконалення у напрямі цифровізації, прозорості та підвищення ефективності контрольних механізмів. Запровадження Єдиної системи електронного обліку дозволить мінімізувати втрати, уникнути дублювання документів і забезпечити оперативний контроль за використанням майна. Удосконалення правових механізмів відповідальності має враховувати реалії бойових дій, а відшкодування збитків – бути закріпленим у нормативних актах державного рівня.

Запропоновані заходи матимуть практичне значення для вдосконалення правового регулювання у сфері управління військовим майном, підвищення ефективності обліку та контролю, а також формування сучасної системи правового забезпечення Збройних Сил України.

Перспективами подальших досліджень є детальне опрацювання правового механізму взаємодії між суб'єктами сектору безпеки в частині ведення спільного реєстру військового майна, а також правового статусу відповідальних осіб під час евакуації або втрати майна у зоні бойових дій. Окремої уваги потребує питання державного контролю за достовірністю облікових даних у цифрових системах та запобігання зловживанням у цій сфері.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 31.10.2025).
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 31.10.2025).
3. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 р. № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (дата звернення: 31.10.2025).
4. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1932-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9. Ст. 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення: 31.10.2025).
5. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 9. Ст. 108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12> (дата звернення: 31.10.2025).
6. Про затвердження Положення про порядок обліку, зберігання, списання та використання військового майна у Збройних Силах: постанова Кабінету Міністрів України від 04.08.2000 р. № 1225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-п> (дата звернення: 31.10.2025).
7. Про затвердження Положення про юридичну службу Збройних Сил України: наказ Головнокомандувача ЗСУ від 30.03.2021 р. № 80. URL: <https://dostup.org.ua/request/143197/response/432425/attach/3/80.pdf> (дата звернення: 31.10.2025).
8. Бугайова О. О. Нормативне визначення поняття майна Збройних Сил України // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2020. Вип. 60. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/13.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
9. Гриняк А. Б. Рекодифікація речового права (узуфрукт державного майна) // Рекодифікація речового права: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 2025 р.). Київ : Lawmaking Academy, 2025. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-_Rekodyfikatsiya-rechovogo-prava_2025.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
10. Капінус О. Ю. Адміністративно-правове регулювання процедури оцінки та реалізації військового майна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Юридичні науки. 2023. Вип.

- URL: https://visnyk.law.knu.ua/images/articles/8-119.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
11. Тимошенко, В. А., & Медвідь, Л. П. (2024). Особливості правового режиму майна, яке було отримано як волонтерська допомога для Збройних Сил України. *Академічні візії*, (33). вилучено із <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1461>
12. Кучинський Ю. Д. Адміністративно-правовий режим військового майна: дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2017. URL: https://uacademic.info/ua/document/0417U003752?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
13. Колпаков В. К., Голосніченко І. П., Кузьменко О. В. Адміністративне право України. Київ: Юрінком Інтер, 2021.
14. Мельник О. Г. Правове регулювання відносин з охорони військового майна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2017. Вип. 43. Т. 2. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ac5be8b5-e524-4fe3-9f61-964dce8f4f92/content?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
15. Тієншев В. В., Капінус О. Ю. Поняття та загальна характеристика військового майна // Університетські вісті (Proceedings of National Aviation University). 2021. № 2. URL: https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/17843/25147?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
16. Піскун І. І. Поняття та загальна характеристика поняття «військове майно». // Юридичний вісник, 2016. https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/17843/25147?utm_source=chatgpt.com
17. Щербина В. С. Правовий режим майна у Збройних Силах України // Приватне право і підприємництво : зб. наук. пр. / НДІ приват. права і підприємництва Нац. акад. правових наук України. Київ, 2012. № 11. С. 148-153. URL: https://ppp-journal.kiev.ua/archive/2012/11/38.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 31.10.2025).
18. Мельник Р. С. Забезпечення законності у діяльності Збройних Сил України. Київ: НУОУ, 2019.

REFERENCES

1. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine dated 28 June 1996 // Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 1996. No. 30. Art. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (accessed on 31 October 2025).

2. On the Legal Regime of Martial Law: Law of Ukraine dated 12 May 2015 No. 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (accessed on 31 October 2025).
3. On the National Guard of Ukraine: Law of Ukraine No. 876-VII of 13 March 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (accessed on 31 October 2025).
4. On the Defence of Ukraine: Law of Ukraine No. 1932-XII of 6 December 1991 // Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 1992. No. 9. Art. 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (accessed on 31 October 2025).
5. On the Armed Forces of Ukraine: Law of Ukraine dated 06.12.1991 No. 1934-XII // Information from the Verkhovna Rada of Ukraine. 1992. No. 9. Art. 108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12> (accessed on 31 October 2025).
6. On Approval of the Regulations on the Procedure for Accounting, Storage, Write-off and Use of Military Property in the Armed Forces: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 1225 of 04.08.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1225-2000-п> (accessed on 31 October 2025).
7. On approval of the Regulations on the Legal Service of the Armed Forces of Ukraine: Order of the Commander-in-Chief of the Armed Forces of Ukraine No. 80 dated 30 March 2021. URL: <https://dostup.org.ua/request/143197/response/432425/attach/3/80.pdf> (accessed on 31 October 2025).
8. Bugayova O. O. Regulatory definition of the concept of property of the Armed Forces of Ukraine // Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law. 2020. Issue 60. URL: https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/13.pdf?utm_source=chatgpt.com (accessed on 31 October 2025).
9. Hryniak, A. B. Recodification of property law (usufruct of state property) // Recodification of property law: collection of materials from the International Scientific and Practical Conference (Kyiv, 2025). Kyiv: Lawmaking Academy, 2025. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-_Rekodyfikatsiya-rechovogo-prava_2025.pdf?utm_source=chatgpt.com (accessed on 31 October 2025).
10. Kapinus, O. Yu. Administrative and legal regulation of the procedure for the valuation and sale of military property // Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Series: Legal Sciences. 2023. Issue. URL: https://visnyk.law.knu.ua/images/articles/8-119.pdf?utm_source=chatgpt.com (accessed: 31.10.2025).

11. Tymoshenko, V. A., & Medvid, L. P. (2024). Features of the legal regime of property received as volunteer aid for the Armed Forces of Ukraine. *Academic Visions*, (33). Retrieved from <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1461>.
12. Kuchynsky, Yu. D. Administrative and legal regime of military property: dissertation for the degree of Candidate of Legal Sciences: 12.00.07. Kyiv, 2017. URL: https://uacademic.info/ua/document/0417U003752?utm_source=chatgpt.com (accessed: 31.10.2025).
13. Kolpakov V. K., Golosnichenko I. P., Kuzmenko O. V. *Administrative Law of Ukraine*. Kyiv: Yurinkom Inter, 2021.
14. Melnik O. G. Legal Regulation of Relations in the Protection of Military Property // *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*. 2017. Issue 43. Vol. 2. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ac5be8b5-e524-4fe3-9f61-964dce8f4f92/content?utm_source=chatgpt.com (accessed: 31.10.2025).
15. Tienshev V. V., Kapinus O. Yu. Concept and general characteristics of military property // *University News (Proceedings of National Aviation University)*. 2021. No. 2. URL: https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/17843/25147?utm_source=chatgpt.com (accessed on 31 October 2025).
16. Piskun I. I. Concept and general characteristics of the concept of 'military property'. // *Legal Bulletin*, 2016. https://jrnl.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/17843/25147?utm_source=chatgpt.com
17. Shcherbina V. S. Legal regime of property in the Armed Forces of Ukraine // *Private Law and Entrepreneurship: Collection of Scientific Papers / Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*. Kyiv, 2012. No. 11. Pp. 148-153. URL: https://ppp-journal.kiev.ua/archive/2012/11/38.pdf?utm_source=chatgpt.com (accessed: 31.10.2025).
19. Melnik, R. S. *Ensuring Legality in the Activities of the Armed Forces of Ukraine*. Kyiv: NUOU, 2019.